

F. Maroń

Przegląd artykułów związanych tematycznie z dziejami Kościoła na Śląsku — Ważniejsze pozycje wydawnicze dotyczące obszaru diecezji

---

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 3, 329-336

1970

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**PRZEGLĄD ARTYKUŁÓW ZWIĄZANYCH TEMATYCZNIE Z DZIEJAMI
KOŚCIOŁA NA ŚLĄSKU**

opublikowanych w latach 1968—1969 w „Zaraniu Śląskim”, „Kwartalniku Opolskim”, „Sobótce” i w „Naszej Przeszłości”.

„ZARANIE ŚLĄSKIE”

1968 r. (XXXI), zeszyty 1—4:

Jarosz A.: *Katowice — jednak nie Kątowice.* (Głos w dyskusji z profesorem Rospondem w sprawie poprawnego odczytania „Katowic”, wspomnianych pierwszy raz w protokołach wizytacyjnych z r. 1598).

Homola I.: „*Ziarno*” — warszawskie wydawnictwo na rzecz Ślązaków. (W czasie klęski głodowej na Górnym Śląsku w latach 1879—1880).

Nehybl J.: *Udział Jana Winklera* (pastora z Nawsia na Śląsku Cieszyńskim) w czeskim i polskim odrodzeniu narodowym na Śląsku Cieszyńskim.

Kadłubiec K. D.: *Wpływelektury na repertuar i sposób opowiadania gawędziarzy ludowych.*

Fazan M.: *Problematyka polskiej poezji proletariackiej na Śląsku do 1922 roku.* 1969 r. (XXXII), zeszyty 1—3:

Zieliński W.: *Uchodźstwo polityczne z Górnego Śląska w 1919 roku.*

Przewłocki J.: *Sprawa terminu plebiscytu i udziału w nim emigrantów na przełomie 1920/1921 roku na arenie międzynarodowej.*

Zakrzewski B.: *Przedmowa Józefa Łompy do „Pieśni ludu śląskiego”.*

Przewłocki J.: *Śląska problematyka historyczna w polskich czasopismach naukowych.*

Przewłocki J.: *Zarys działalności Naczelnej Rady Ludowej na Górnym Śląsku* (Lipiec 1921 — czerwiec 1922).

Szefer A.: *Próba podsumowania wstępnych badań nad stratami ludności cywilnej województwa katowickiego w latach okupacji hitlerowskiej.*

Sroka J.: *Policyjny spis ludności w rejonie katowickiej (17—23 grudnia 1939 roku).*

Boda-Kreżel Z.: *Niemiecka lista narodowościowa na Górnym Śląsku w latach 1941—1945.*

„KWARTALNIK OPOLSKI”

1968 r. (XIV), zeszyty 3—4:

Frankiewicz E.: *Dwie tajemnicze inskrypcje.* (Dotyczy napisów na chrzcielnicach w Chrzaszczycach i Rogowie koło Krapkowic z pierwszej połowy XII wieku).

Kadłubiec K. D.: *Z śląskich opowieści wierzeniowych.*

Uwaga: Do końca 1969 r. nie pojawiły się żadne zeszyty XV rocznika.

„ŚLĄSKI KWARTALNIK HISTORYCZNY — SOBÓTKA”

1968 r. (XXIII), zeszyty 1—4:

Bibliografia historii Śląska za rok 1965. Zestawili R. Gelles i J. Pabisz.

Maleczyński K.: *Ze studiów nad organizacją Państwa Polskiego w XI i XII wieku.*

1969 r. (XXIV), zeszyty 1—3:

Rybandt S.: *Z problematyki rękopisów średniowiecznej biblioteki cysterskiej w Rudach.*

Boda-Krężel Z.: *Koncepcje rozwiązania problemu niemieckiej listy narodowościowej przez polskie środowiska polityczne i władze konspiracyjne w okresie okupacji.*

Grabski A. F.: *Wyprawa Bolesława II na Polskę (990) i przynależność polityczna Śląska w X wieku.* W związku z książką Piotra Bogdanowicza.

„NASZA PRZESZŁOŚĆ. — STUDIA Z DZIEJÓW KOŚCIOŁA I KULTURY KATOLICKIEJ W POLSCE”

Tom XXVIII, Kraków 1968, ss. 296:

Całość tomu poświęcona jest O. Honoratowi Koźmińskiemu, kapucynowi (1829—1916), który pozostał nieznanym szerszym kręgom społeczeństwa, choć należał bezsprzecznie do rzędu ludzi najbardziej zasłużonych dla Kościoła katolickiego w Polsce w drugiej połowie XIX wieku. Wstępem do przygotowującej się biografii jest niniejszy tom, zawierający oprócz wstępu i najważniejszych dat z życia O. Koźmińskiego część jego rozległej korespondencji oraz wyjątki kazań, wybranych i przypisami opatrzonych przez O. Floriana Duchnieńskiego i O. Gabriela Bartoszewskiego, członków OFM cap.

Tom XXIX, Kraków 1968, ss. 255:

Obejmuje wybór pism znanego ks. biskupa Józefa Sebastiana Pelczara (1842—1924), wstępem i przypisami opatrzony przez S. Modestę Kras, Służebniczkę N. S. P. J., poprzedzony szkicem biograficznym oraz „Krótką kroniką mojego życia”, napisaną przez ks. biskupa Pelczara.

Tom XXX, Kraków 1969, ss. 244 + mapa:

Jest zbiorową pracą w związku z tysiącleciem archidiecezji poznańskiej i mieści w sobie słowo wstępne ks. arcybiskupa Antoniego Baraniaka, treściwy przekrój historyczny oraz następujące opracowania:

Ks. S. Hajn: *Powstanie biskupstwa poznańskiego,*

Ks. M. Banaszak: *Charakter prawny biskupów Jordana i Ungera,*

Ks. M. Frontczyk: *Andrzej Łaskarz z Goławic h. Podziemba, biskup poznański,*

Ks. L. Piechnik TJ.: *Działalność jezuitów na polu szkolnictwa w Poznaniu w XVI w.*

Ks. W. Karasiewicz: *Ks. patron Piotr Wawrzyniak jako kapłan.*

Całość zamykają recenzje i sprawozdania.

WAŻNIEJSZE POZYCJE WYDAWNICZE OSTATNICH LAT DOTYCZĄCE ŚLĄSKA

Archiwa, biblioteki i muzea kościelne. Organ ośrodka archiwów, bibliotek i muzeów kościelnych przy Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Półrocznik. Lublin.

Z założonego w 1959 r. i w regularnych odstępach czasu pojawiającego się wydawnictwa zasługują na naszą szczególną uwagę tomy 11—16, w których ks. biskup Urban opublikował „*Katalog Archiwum Archidiecezjalnego we Wrocławiu*”. Powinien się z nim zapoznać każdy miłośnik przeszłości jakiegokolwiek regionu śląskiego. W łączności z utworzeniem diecezji katowickiej wydała wprawdzie ówczesna archidiecezja wrocławska akta, dotyczące części przydzielonej do nowej diecezji, ale pozostało dużo spraw, których nie dało się rozdzielić, albo też przy ekstradycji zostały przeoczone. Przy tej sposobności wskazujemy również na spokrewnioną, choć znacznie starszą publikację: *Archeion. Czasopismo naukowe poświęcone sprawom archiwalnym*, Warszawa, w którym pojawił się jako „Dodatek” w 1959 r. spis wszystkich artykułów, ogłoszonych w tomach I—L, czyli w latach 1927—1968. Podobną rolę archiwalną spełnia: *Katalog dokumentów Biblioteki Zakładu Naukowego im. Ossolińskich. Cz. II. Dokumenty z lat 1701—1939 oraz dodatek: Dokumenty z lat 1282—1909*, opracował A. Fa s t n a c h t, Wrocław—Warszawa—Kraków 1969, ss. VI + 308. Razem z I częścią: Dokumenty z lat 1507—1700, wydaną w 1953 r., jest to ciąg dalszy wykazu dokumentów, znajdujących się w Dziale Rękopisów Biblioteki Zakładu Naukowego im. Ossolińskich we Wrocławiu. Zbliżony jest: *Inwentarz rękopisów Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu*, Wrocław—Warszawa—Kraków 1966, t. III, ss. XI + 843. Wzorowany na podstawowej publikacji, opracowanej w 1881 r. przez W. Kętrzyńskiego, wprowadził obecny tom, obejmujący rękopisy nr 11 981—13 000, szczegółowy wykaz treści poszczególnych rękopisów, nabytych przeważnie w latach powojennych we Wrocławiu. Natomiast broszurka: *Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Opolu* (1953—1968), Opole 1968, ss. 54, służy jako przewodnik—informator, prezentujący rozwój opolskiej sieci archiwalnej, działalność naukową archiwów i stopień wykorzystania zasobu archiwalnego przez różne instytucje naukowo-badawcze.

*

Z działu bibliograficznego notujemy:

Bibliografię historii Śląska za lata 1966—1967, zestawił R. Gelles, Wrocław—Warszawa—Kraków 1969, ss. 127. Jest to kontynuacja śląskiej bibliografii historycznej, okazującej się od 1950 r. bądź to w osobnych zeszytach, bądź też w kwartalniku „*Sobótka*” pod protektoratem Wrocławskiego Towarzystwa Miłośników Historii. Innego rodzaju jest: *Bibliografia literatury polskiej „Nowy Korbut”*, t. VIII: *Romantyzm*. Hasła osobowe K—O, Warszawa 1969, ss. 555. Z okazji wydania tegoż tomu edycji, nie ukazującej się w porządku chronologicznym, lecz w zależności od terminu ukończenia prac redakcyjnych, pragniemy przypomnieć, że wyszły już tomy 1—5, 7, 8 i 12, i podkreślić szczególne znaczenie tomów 1—3, zawierających piśmiennictwo staropolskie. Zacieśnione okresy obejmują prace: a) Z a r e m b y J.: *Polscy pisarze na Śląsku po wojnie trzydziestoletniej*, Wrocław—Warszawa—Kraków 1969, ss. 184, która po naskwicowaniu stosunków politycznych i religijnych na Śląsku traktuje o polskim ośrodku kulturalnym kluczbersko-byczyńskim, a właściwie tylko o Adamie Gdaciuzie i Jerzym Boćku z pobieżnym wspomnieniem o cieszyńskim środowisku ewangelickim, b) Hierowskiego Z.: *Życie literackie na Śląsku w latach 1922—1939*, Katowice 1969, ss. 355, która jest próbą historii i charakterystyki ruchu literackiego w okresie międzywojennym. W gronie naprowadzonych pisarzy spotykamy również cały szereg księży, jak Bonczyka, Damrota, Grima, Kapicę, A. Koziółka, Kubinę, Kudere, Londzina, Skowrońskiego, Sta-

bika i Szramka. c) Fazana M., Nawrockiego W.: *Katowickie środowisko literackie w latach 1945—1967*, Katowice 1969, ss. 305, w której przedstawiony jest powojenny rozwój życia literackiego w województwie katowickim, a w drugiej części w alfabetycznym układzie słownik bio- i bibliograficzny wszystkich pisarzy z tego okresu.

*

Z dziedziny prasoznawstwa wyszły następujące opracowania:

Homola I.: *„Tygodnik Cieszyński” i „Gwiazdka Cieszyńska” pod redakcją Pawła Stalmacha 1848—1887*. Katowice—Kraków 1968, ss. 199. Dopiero 120 lat po powstaniu pierwszego czasopisma polskiego na Śląsku Cieszyńskim znalazł się historyk, który w trzech, chronologicznie ujętych częściach naświetlił genezę i rozwój pisma i jego program społeczny. *Korespondencja Pawła Stalmacha*. Opracowali I. Homola i L. Brożek, Wrocław—Warszawa—Kraków 1969, ss. 172. Korespondencja P. Stalmacha obejmowała całą Polskę i wynikała z różnorodnych i rozległych poczynań jednego z pierwszych i czołowych działaczy narodowych Śląska Cieszyńskiego. Opublikowano jedynie to, co się zachowało. Mendel E.: *Stosunek górnośląskiej prasy polskiej do sprawy niepodległości Polski (1914—1918)*, Opole 1966, ss. 84. Autor starał się nakreślić stosunek polskiej opinii prasowej na Górnym Śląsku do sprawy niepodległości Polski jako kluczowego zagadnienia w okresie pierwszej wojny światowej. Ratajewski J.: *Opolskie „Nowiny” w latach 1911—1939*. Krótki zarys historii. Opole 1967, ss. 50. Jest to zapowiedź przygotowywanej od kilku lat monografii wychodzących z pewnymi przerwami w Opolu w latach 1911—1939 „Nowin”. Ratajewski J.: *Zarys dziejów dodatków do „Gazety Opolskiej”*. Opole 1968, ss. 32. Jest to zestaw i komentarz do licznych stałych i okolicznościowych dodatków „Gazety Opolskiej”, odnalezionych z trudem przez Autora w różnych bibliotekach.

*

Z zakresu językoznawstwa ogłosili: Laskowski R. i Rezczeck J.: *Głosy polskie rękopisu „Sermones de tempore et de sanctis” nr XV 32 biblioteki OO. Dominikanów w Krakowie z drugiej połowy XV wieku*. Wrocław 1968, ss. 115. Rękopis znajdował się dawniej w klasztorze dominikanów w Raciborzu, a wyrazy typowo śląskie i bohemizmy przemawiają za przepisywaniem rękopisu z wcześniejszego źródła na Śląsku.

*

Do archeologii odnoszą się: *Badania archeologiczne na Górnym Śląsku w 1966 roku*. Pod red. R. Jamki, Kraków 1969, ss. 178. Książka zawiera m. in. relację o grodzisku wczesnośredniowiecznym w Lubonii oraz sprawozdania z prac wykopaliskowych i badań poszukiwawczych.

*

Krajoznawstwa dotyczą: *Tarnowskie Góry. Zarys rozwoju powiatu*. Opracował H. Rechowicz, Katowice 1969, ss. 617. W serii monografii miast i powiatów województwa katowickiego jest to druga publikacja po wydanym w 1967 r. zarysie rozwoju miasta Zabrze, z tą tylko różnicą, że w niniejszej pracy zbiorowej ujęta została w obszernym dziejowym przekroju ca-

łość powiatu tarnogórskiego. Lubosz B.: *Kraina gwarków i lasów*. Katowice 1969, ss. 198. Jest to trzecia pozycja w cyklu: Polska—Ziemia—Ludzie. (I: E. Drzewińska: *Ziemia Jeleniogórska*, II: G. Morcinek: *Ziemia Cieszyńska*) Eseiistyczne ujęcie tematu Bytom, Tarnowskie Góry i Lubliniec wraz z okolicą umożliwiło Autorowi połączyć sprawy rozwoju ekonomicznego z ruchem narodowym, społecznym i kulturalnym, z przeszłością i terażniejszością.

*

Z dziedziny architektury i sztuki wydano: *Katalog zabytków sztuki w Polsce*, t. VI, zeszyt 12: *Powiat Tarnogórski*. Inwentaryzację przeprowadzili I. Płazak i J. Przała. Warszawa 1918, ss. 40 + 98 zdjęć. Przypominamy, że dotychczas wyszły z tej serii w zasięgu diecezji katowickiej powiaty: bielsko-bialski, gliwicki, lubliniecki, pszczyński, rybnicki, tyski i wodzisławski.

*

Z historią Śląska związane są następujące dzieła, które naprowadzamy w chronologicznym porządku: Bogdanowicz P.: *Przynależność polityczna Śląska w X wieku*. Dzieje problemu i próba rozwiązania. Wrocław—Warszawa—Kraków 1968, ss. 358. Jest to kolejny XV tom wydawanych przez Zakład Narodowy im. Ossolińskich „Monografie Śląskich”, w którym Autor podjął próbę rozwiązania problemu na podstawie materiału źródłowego, uznanego przez Autora za istotny i dostatecznie pewny. *Kosmasa Kronika Czechów*. Warszawa 1968, ss. 461. Znana Kronika, poruszająca często sprawy śląskie, sięgająca do 1125 r., wydana została niestety tylko w tłumaczeniu polskim.

Stabińska J.: *Królowa Jadwiga*. Kraków 1969, ss. 148. Jest to kolejno piąta broszurka z cyklu „Ludzie i czasy”, wydawanego przez Społeczny Instytut Wydawniczy „Znak”, w której Autorka w popularno-naukowy sposób przedstawia żywot Jadwigi, o której beatyfikację również Śląsk od dawna zabiega. Bylina S.: *Wpływy Konrada Waldhausena na ziemiach polskich w drugiej połowie XIV i pierwszej połowie XV wieku*. Wrocław—Warszawa—Kraków 1966, ss. 119. Przedstawia słynnego kaznodzieję austriackiego z okresu przedhusyckiego, którego ideologia oddziaływała również silnie na ziemię śląską. *Księga dochodów beneficjów diecezji krakowskiej z roku 1529* (tzw. *Liber Retaxationum*). Wydała Z. Leszczyńska-Skrętowa, Wrocław—Warszawa—Kraków 1968, ss. XVIII + 672. Spośród wcześniejszych i późniejszych «ksiąg tego rodzaju, przechowywanych w Archiwum Kapitulnym w Krakowie, wydany został spis z 1529 r. ze względu na jego najbardziej kompletny zestaw terytorialny. Przypominamy, że odnośny wykaz parafii dekanatów bytomskiego i pszczyńskiego umieszczono w „Wiadomościach Diecezjalnych”, Katowice 1969, nr 5—6. Lau F.: *Marcin Luter*. Tłum. Ks. J. Narzyński; Bartel O., Narzyński Ks. J.: *Marcin Luter w Polsce*. Warszawa 1966, ss. 235. Są to dwie odrębne monografie, z których pierwsza stanowi próbę ukazania osobowości reformatora z punktu widzenia teologii ewangelickiej, a druga rozwodzi się nad jego wpływem na rozwój luteranizmu w Polsce. Brożek A.: *Problematyka narodowościowa Ostflucht na Śląsku*. Wrocław 1969, ss. 133. Naświetla wpływ ruchu migracyjnego pod nazwą „Ostflucht”, występującego w stuleciu 1840—1939, na stosunki narodowościowe na Śląsku i spowodowane tym samymi zmiany w strukturze narodowościowej i etnicznej. Peter M.:

Ruch polski na Górnym Śląsku w latach 1879—1893, Wrocław 1969, ss. 326. Omawia różne formy ruchu polskiego na Górnym Śląsku, proces skryzjalizowania się świadomości narodowej, a szczególnie proces uniezależnienia się ruchu polskiego od Centrum. Międał S.: *Z badań nad ekonomiczno-społecznym podłożem kwestii narodowej na Górnym Śląsku w początkach XX wieku*. Opole 1966, ss. 79. Przeprowadzona przez Autora analiza struktury klasowej społeczeństwa polskiego na terenie rejencji opolskiej ułatwia zrozumienie szeregu problemów, dotyczących ruchu narodowego i walki politycznej. Olszewski K.: *Śląska kronika teatralna 1914—1922*. Kraków 1969, ss. 472. W okresie najcięższych walk z wszelkimi przejawami polskości na Śląsku teatr — szczególnie amatorski, m. i. licznych zrzeseń kościelnych na Śląsku Górnym i Cieszyńskim — przyczynił się niemało do przywiązania ludu do macierzystego języka i odradzającej się Polski. Piłch A.: *Główne problemy polityczne i społeczne Śląska Cieszyńskiego w latach 1917—1918*, (Do powstania Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego). Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prace Historyczne nr 20, Kraków 1967, ss. 20. Artykuł jest oparty na archiwaliach polskich i czechosłowackich, ówczesnej prasie oraz literaturze polskiej i obcojęzycznej. *Powstanie wielkopolskie 1918—1919*, Praca zbiorowa p. red. Z. Grota. Poznań 1968, ss. 499. Paralelizm dziejów oraz współdziałanie osobistości regionów wielkopolskiego i górnośląskiego uzasadnia naprowadzenie tej pozycji. Z tych samych względów notujemy publikację: Marczewski J.: *Narodowa Demokracja w Poznańskim 1900—1914*, Warszawa 1967, ss. 430. Ratyńska B.: *Stosunki polsko-niemieckie w okresie wojny gospodarczej 1919—1930*, Warszawa 1968, ss. 358. Nawiązuje pod pewnym kątem widzenia do odnotowanej w naszych poprzednich „Studiach” książki J. Krasuskiego o stosunkach polsko-niemieckich w latach 1919—1932 i przedstawia zmagania gospodarcze na tle stosunków politycznych między tymi państwami. *Miejsca straceń ludności cywilnej województwa katowickiego (1939—1945)*, (Opracował A. Szefer). Katowice 1969, ss. 224 + mapa. Jest to wstrząsający przewodnik po niezliczonych miejscach naszego województwa, świadczących o zbrodniach okupanta hitlerowskiego. Wichura-Zajdel E.: *Z dziejów duchowieństwa śląskiego w czasie wojny 1939—1945*, Warszawa 1968, ss. 203. Według własnego słowa wstępnego chciał Autor wzbogacić dotychczasową wiedzę o martyrologii duchowieństwa śląskiego i utrwalić w historycznym zapisie patriotyczną postawę wielu księży śląskich w okresie okupacji hitlerowskiej. Jak dalece Autorowi się to udało, o tym relacjonuje recenzja, ogłoszona w „Zaraniu Śląskim” 1969, s. 508 nn. Gołębiewski J. W.: *Pierwsze lata 1945—1947*, Katowice 1969, ss. 394. Celem pracy było nakreślenie na podstawie konkretnych faktów pierwszego okresu kształtowania się władzy ludowej w województwie śląsko-dąbrowskim, w którego skład wchodziła również Ziemia Opolska. *Studia i materiały z dziejów województwa katowickiego w Polsce Ludowej*, T. III, p. red. N. Kołomejczyka i Rechowicza, Katowice 1969, ss. 348. Obejmują różne zagadnienia polityczne i osadnicze z lat 1945—1949 oraz biogramy działaczy ludowych. *Inauguracja I Roku Akademickiego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, Katowice 1969, ss. 44 + zdjęcia. Doniosła dla Śląska uroczystość odbyła się dn. 1 października 1968 r. i w broszurce upamiętnione zostały wygłoszone przy tej sposobności przemówienia.

Rocznik Teologiczny Śląska Opolskiego, Opole 1968, ss. 484. Wydany z końcem 1969 r., pierwszy tom bratniej publikacji Diecezji Opolskiej mimo bogatej

treści pozwala w ramach omówień tylko na wycieszenie poszczególnych artykułów, wśród których rozprawy historyczne przeważają zarówno ilością, jak też objętością: *Bartłomieja Steina zwięzły opis ziemi śląskiej*. Tekst łąciński oraz tłumaczenie polskie i komentarz ks. F. litowa; Ks. K. Gumola: *Oratorium św. Różańca Akademii Krakowskiej*; Ks. E. Frankiewicz: *Odkrycia w prokatedrze opolskiej*; Ks. K. Dola: *Szpitala średniowieczne Śląska*; Ks. K. Borcz: *Synod biskupa Marcina Gerstmana*; S. E. Zdeb: *Dzieje rorat w Polsce*; S. T. Ochot: *Modlitewniki górnośląskie do 1914 r.*; Ks. R. Bigd o ñ: *Działalność duszpasterska ks. Józefa Szafranka w parafii bytomskiej na ile epoki 1839—1874*; Ks. A. Nossol: *Biblijny charakter współczesnej teologii katolickiej*, Ks. J. Herbut: *Studia filozoficzne w wyższych seminariach duchownych w świetle soborowego dekretu „O formacji kapłańskiej”*; Ks. A. Kubik: *Teoria o rodzajach literackich, jej dzieje i zwięstwo w biblistyce katolickiej*; Ks. J. Czerski: *Pojęcie świętości Boga w terminologii Nowego Testamentu*; Ks. P. Kosmol: *O rehabilitację kary wychowawczej*; Ks. K. Stanięcki: *Wschodni prekursor kultu Bożego Serca*; Ks. Z. Nabzdyk: *Modlitwa w świetle idei Cięła Mistycznego*; Ks. J. Liszka: *Powołania kapłańskie i zakonne na Opolszczyźnie latami 1945—1962*; Ks. J. B a g i ń s k i: *Wypowiedzi papieży XX wieku o elementach składowych powołania do kapłaństwa*.

*

Najnowsze wydawnictwa Instytutu Śląskiego w Opolu odnotujemy, o ile to nie wynika z samego tytułu, z krótkim komentarzem:

Studia Śląskie. P. red. S. Wysłoucha — Seria Nowa — T. XIV, Opole 1969, ss. 340. *Studia Śląskie. Zażożone* p. S. Wysłoucha — Seria Nowa — T. XV, Opole 1969, ss. 503. Wśród zawartych w każdym tomie artykułów, miscellaneów i materiałów, zażożonych przeważnie do granic obecnego województwa opolskiego, wyróżniają się tematyką ogólniejszą następujące artykuły w t. XIV: E. Klein: *Wybory do konstytuancy niemieckiej w styczniu 1919 r. na Górnym Śląsku*.

W t. XV: J. Byczkowski: *Walka polskiej ludności ewangelickiej z germanizacją na terenie parafii Mąkoszycena Śląsku w XIX w.*, K. Kwaśniewski: *Polski patriotyzm Ślązaków*; B. Reiner: *Z badań nad sytuacją prawną mniejszości wyznaniowych w województwie śląskim (1922—1939)*; D. Simionides: *Spółeczna funkcja śląskiego folkloru (na przykładzie prozy ludowej)*; A. Targ: *Tajna akcja społeczna śląskiego harcerstwa żeńskiego w okresie okupacji*; S. Rospond: *Fort mit der polnischen Fassade (Germanizacja nazewnictwa śląskiego w oświeceniu prawnym)*; *Bibliografia prac profesora doktora Józefa Kokota (Z okazji 30-lecia pracy naukowej)*. Gołachowski S.: *Studia nad miastami i wsiami śląskimi*. Opole-Wrocław 1969, ss. 212. Jest to zbiór najbardziej reprezentatywnych studiów wybitnego naukowca nad Opolem, Gliwicami, Bytomiem i Raciborzem na przełomie 18/19 wieku oraz nad dawną i współczesną wsią śląską. *Powiat Opolski. Szkice monograficzne*. Opole 1969, ss. 424. Jest to praca zbiorowa, podzielona na cztery części: I: Ludność, język i kultura, II: Dzieje powiatu aż do lat międzywojennych, III: Rozwój współczesny i perspektywy dalszego rozwoju, IV: Najważniejsze dane o każdej wsi powiatu opolskiego w alfabetycznym porządku. Luboś J.: *Zawadzkie. Miasto rozwoju*. Katowice 1969, ss. 303. Na podstawie materiałów archiwalnych i ustnych relacji starannie opracowana monografia o jednym z najmłodszych ośrodków hutnictwa. *Regionalne badania naukowe*. Materiały sesji naukowej

z dn. 19. V. 1967 r. na temat: „Opolszczyzna wczoraj, dziś i jutro”. Katowice 1969, ss. 422. Zawiera referaty i dyskusje, dotyczące zagadnienia metod, form i możliwości badań naukowych w dziedzinie historii Górnego Śląska w XIX—XX w. oraz kultury współczesnej i kierunków rozwoju gospodarczego Śląska Opolskiego. Kwaśniewski K.: *Adaptacja i integracja kulturowa ludności Śląska po drugiej wojnie światowej*. Wrocław 1969, ss. 197. Praca zajmuje się głównie przemianami zwyczajów i kultury materialnej, jakie zaszły na skutek przesunięć ludnościowych po drugiej wojnie światowej. Szromba-Rysowa Z.: *Proletariat rolny w społeczności wiejskiej*. Opole 1969, ss. 79. O zagadnieniu kultury wiejskiego robotnika najemnego w życiu środowiska chłopskiego aż do 1945 r. na przykładzie wsi powiatu prudnickiego. *Ruch robotniczy na Śląsku Opolskim*. — Zeszyty Naukowe nr 6 — Opole 1969, ss. 102. Zbiór artykułów, rozpraw, dokumentów i materiałów dotyczących rozwoju ruchu robotniczego w latach powojennych. Lesiuk W.: *Pieniądz zastępczy na Śląsku 1914—1924*. Opole 1969, ss. 164 + 121 reprodukcji. O pieniądzu zastępczym, który nie tylko miał zaradzić brakowi monety, ale często służył także jako środek propagandowy, jak np. w okresie plebiscytowym. Kroszel J.: *Przestrzenne związki między infrastrukturą społeczną i sektorem gospodarczym*. Opole 1969, ss. 60. Pojęciem infrastruktury określa się ogół urządzeń i instytucji, świadczących usługi socjalne, oświatowe i kulturalne. Autor ustala rozmieszczenie tychże urządzeń i instytucji w poszczególnych województwach a szczególnie w opolskim.

Nasze krótkie informacje o wydawnictwach Instytutu Śląskiego w Opolu zamykamy zapowiedzią, zaczerpniętą z ostatniego przezeń ogłoszonego „Biuletynu Informacyjnego”, że w łączności z licznymi zbliżającymi się rocznicami jubileuszowymi, jak np. plebiscytu, przygotowuje m. i. trzynomową „Historię Górnego Śląska w XIX i XX wieku”.

Zestawił ks. F. Małoń